

ІНФОРМАЦІЙНЕ СЕРЕДОВИЩЕ ЯК СКЛАДОВА ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ ФАРМАЦЕВТИЧНОГО КОЛЕДЖУ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Мельник Оксана Федорівна

кандидат педагогічних наук, викладач ЦМК хімічних дисциплін
КЗВО «Житомирський базовий фармацевтичний коледж» Житомирської обласної ради
м. Житомир, Україна
melnyk.ksenia@pharm.zt.ua

Муленко Світлана Михайлівна

викладач ЦМК хімічних дисциплін
КЗВО «Житомирський базовий фармацевтичний коледж» Житомирської обласної ради
м. Житомир, Україна
mulenko.svitlana@pharm.zt.ua

На сучасному етапі модернізації професійної освіти значного переформатування зазнало поняття освітнього середовища. Його потужною складовою стало інформаційне освітнє середовище (ІОС), яке вносить свої корективи в організацію освітньої діяльності закладу. Саме в умовах інформаційного освітнього середовища ефективно реалізується компетентнісний підхід у підготовці майбутніх фахівців фармацевтичної галузі, що дозволить випускникам коледжу професійно виконувати свої обов'язки за умов стрімкого розвитку інформаційно-комунікативних технологій, інформатизації та діджиталізації усіх виробничих та невиробничих сфер. Проте процес створення ІОС у закладах освіти, його продуктивне наповнення та функціонування супроводжується низкою проблем, які особливо загострились у період вимушеного тривалого дистанційного навчання. Висвітлення проблемних аспектів, обмін досвідом є метою публікації.

Сьогодні по новому актуалізується один з важливих методологічних підходів у формуванні особистості професіонала – середовищний, що зумовлено, насамперед, активною інформатизацією освіти. Середовищний підхід пов'язаний з поняттям «освітнє середовище». Одним з перших, хто розглядав освітнє середовище як вагомий фактор розвитку особистості, був Жан Жак Руссо [2]. На його думку, система виховання буде лише тоді ефективною, коли для кожної особистості буде створене особливе розвивальне середовище, яке встановило б рівновагу між його реальними можливостями та природними потребами. В такому середовищі особистість не отримує готові знання, а вчиться добувати їх сама. При цьому основним джерелом розвитку особистості є не обсяг знань, а вміння самостійно використовувати їх. В. В. Ягупов визначає освітнє середовище індивіду як джерело поповнення особистого досвіду, знань, тим об'єктивним фактором, що визначає його життєві настанови, особистісну спрямованість, характер потреб, інтересів, процес самовизначення і самореалізації [3, с. 526].

В контексті проблеми, що розглядається поняття освітнього середовища набуває більш вузького змісту – це сукупність умов, при яких розгортається освітній процес і з якими вступають у взаємодію суб'єкти цього процесу [1, с. 7].

Виходячи з попереднього аналізу опрацьованих наукових джерел, в освітньому середовищі фармацевтичного коледжу виділяємо такі структурні компоненти: 1) *ціннісно-цільовий* (сукупність загальних цілей і цінностей педагогічної освіти, а також особистісних прагнень, які є значущими для досягнення встановленої мети навчання, насамперед, у професійному становленні); 2) *матеріально-технічний* (сукупність усіх матеріальних умов, технічних споруд, баз практик, лабораторій, сукупність усіх технічних засобів навчання); 3) *освітньо-методичний* (освітні програми, положення, навчально-методичні комплекси, методики, методи, засоби, форми); 4) *когнітивний* (комплекс компетенцій, які утворюють багатовимірну систему професійної компетентності фармацевта; сукупність усіх джерел та змісту інформації); 5) *суб'єктно-соціальний* (система взаємовідношень студент-викладач, студент-студент, студент-адміністрація, студент-роботодавець, студент-викладач-батьки, студент-позанавчальне середовище); 6) *інформаційно-технологічний* (технології та техніки, в тому числі інформаційні, включаючи програмне забезпечення; професійні технології).

Натомість, інформаційно-технологічний компонент має наскрізний характер, тому що пов'язаний і з суб'єктною взаємодією учасників освітнього процесу, і з його методичним забезпеченням, і когнітивним наповненням. Саме тому інформаційно-технологічний компонент освітнього середовища в сучасних умовах інформатизації переростає в окрему підструктуру освітнього закладу. Під інформаційно-освітнім середовищем потрібно розуміти цілеспрямовано побудовану інноваційну педагогічну систему в освітній діяльності коледжу, створену на основі сучасних педагогічних, інформаційно-комунікаційних та дистанційних технологій, методів й інтеграції комп'ютерно орієнтованих засобів з інформаційним забезпеченням, призначену для адаптації сучасного освітнього процесу до умов інформаційного суспільства [1, с. 10].

У Житомирському фармацевтичному коледжі інформаційне освітнє середовище перебуває на етапі активного формування. Відповідно до класифікації, наведеної в науково-методичних джерелах [1, с. 21] ІОС коледжу – це створена система взаємопов'язаних компонентів:

Змістовий. Представлений впровадженням у роботу корпоративним електронним середовищем навчання на основі інтернет-сервісу LCloud, різновиду інформаційно-комунікативної технології «академічна хмара»; електронними освітніми ресурсами: навчально-методичними документами (навчальні та робочі програми, положення), методичними матеріалами (курси лекцій з навчальних дисциплін, презентації, відео-матеріали), контролюючими ресурсами (електронні тести для рубіжного та підсумкового контролю).

Технологічний – сукупність усіх інформаційно-технічних засобів навчання (локальна інтернет-мережа, системи мультимедіа, smart-board, стаціонарні ПК); застосовані сервіси та додатки для здійснення міжсуб'єктної комунікації (додаток-месенджер Viber, сервіс для організації онлайн-конференцій Zoom, Google веб-сервіс Classroom, навчальна платформа Moodle; веб програмне забезпечення на кшталт «Віртуальна хімічна лабораторія 10–11 клас», електронних програм для

побудови хімічних формул, в тому числі в 3D-форматі, схем рівнянь реакцій: ChemWindow, SymApps, ChemPen).

Організаційний. В ідеалі – це структурний підрозділ, який забезпечує функціонування системи ІОС. У нашому закладі освіти організаційно-технічну діяльність здійснюють представники адміністрації, викладачі інформатики, інженер-електронник.

Створене в коледжі ІОС успішно функціонує кілька років поспіль, проте вимушене тривале дистанційне навчання посилило актуальність віртуальної взаємодії між учасникам освітнього процесу і відкрило певні проблеми. Як виявилось, ІОС, безумовно, здійснювало комунікативну, розвивальну, інтерактивну функції, проте фрагментарність у використанні її структурних компонентів утруднило швидке й ефективне налаштування комунікації в умовах дистанційного навчання. Окрім того, не зважаючи на численні переваги дистанційного навчання над реальним (оперативність, економія паперу і часу, активізація самоуправлінських механізмів особистості, розширення меж спілкування тощо) дистанційне навчання має й інші негативні аспекти. По-перше, відсутність у кожного викладача системи електронного контенту для дистанційного навчання; по-друге, технічна неспроможність окремих студентів долучатися до віртуального спілкування; по-третє, недостатній рівень інформаційної культури усіх учасників комунікації; по-четверте, недостатня технічна підтримка фахівців-програмістів, інженерів.

Було проведено опитування шляхом анкетування студентів коледжу на предмет задоволеності організацією дистанційного навчання в коледжі станом на 06.04.2020. Було опитано 174 респонденти – студенти академічних груп 101, 201, 206, 212, 305, 306, 310. Результати опитування наведено у таблицях.

Таблиця 1

Технічні умови забезпечення дистанційного навчання.

Задовільні технічні умови користування інтернетом		Періодичні технічні проблеми з інтернетом		Відсутність технічної можливості користуватись інтернетом	
К-сть осіб	%	К-сть осіб	%	К-сть осіб	%
135	77,6 %	36	20,7 %	3	1,7 %

Таблиця 2

Рівень задоволеності студентів дистанційною формою навчання

Дуже подобається, краще ніж реальне навчання		Задоволені, проте періодично виникають труднощі		Не задоволені	
К-сть осіб	%	К-сть осіб	%	К-сть осіб	%
2	1,1 %	151	86,8 %	21	12,1 %

Аналіз результатів опитування та досвід дистанційної роботи свідчать про досить високий рівень мобільності студентів та викладачів, достатній рівень інформаційної грамотності, готовність до нових викликів в освіті на шляху поглиблення інформатизації освіти. Поряд з тим, виявлено недостатню здатність до самоорганізації, самоосвіти; певну безсистемність та надмірність у поданні матеріалу та його опрацюванні; технічні проблеми у налагодженні віртуального спілкування, що утруднює якість пояснення матеріалу для кожного учасника процесу.

З метою удосконалення інформаційного освітнього середовища як фактору формування професійної компетентності майбутніх фармацевтів виділяємо основні напрями його подальшого моделювання: 1) урахування основоположних принципів модернізації вищої професійної освіти, насамперед, гуманізації, демократизації, інформатизації; 2) активізація автономних, самоуправлінських механізмів особистості: самоорганізації, самоосвіти, самоконтролю; 3) використання інноваційних інформаційних технологій навчання, інтерактивних методів, різноманітних форм навчання, зокрема, дистанційних; 4) створення системи навчально-методичних, контролюючих, допоміжних електронних ресурсів для дистанційного навчання; 5) постійне самовдосконалення професійної компетентності педагога з урахуванням інформатизації освіти, підвищення вимог до надання освітніх послуг.

Список використаних джерел

1. Інформаційно-освітнє середовище професійно-технічних навчальних закладів: посібник / Карташова Л. А., Юрженко В. В., Гуралюк А. Г., Липська Л. В., Гуменна Л. С., Зуєва А. Б., Шупік І. М., Росток М. Л., Шевченко В. Л. За наук. ред. Лузана П. Г. Київ: ПТОНАПН, 2017. 124 с.
2. Руссо Ж.-Ж. Педагогические сочинения в 2-х томах. [сост. А. Н. Джуринский]; под ред. Г. Н. Джибладзе. Т.1. М.: Педагогика, 1981. 333 с.
3. Ягупов В. В. Педагогіка: навчальний посібник. К.: Либідь, 2002. 560 с.

ЕЛЕКТРОННИЙ ПОСІБНИК, ЯК ОДИН З ЗАСОБІВ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Мотало Галина Михайлівна

магістрантки спеціальності Середня освіта (Математика)
Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна
lessthunter@gmail.com

Гоменюк Ганна Володимирівна

кандидат педагогічних наук, викладач кафедри математики та методики її навчання
Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна
homenyuk_hanna@tnpu.edu.ua

Час змінюється і разом з тим змінюються і завдання, форми та методи навчання. Для того, щоб встигнути за розвитком світу потрібно вміти користуватися новими інформаційно-комунікаційними технологіями та ефективно застосовувати отримані знання в повсякденному житті, вміти швидко переорієнтовуватися з однієї діяльності на іншу. Саме такий швидкий темп розвитку призвів до того, що звичні нам методи навчання стають мало ефективними і стикнувшись з цією проблемою «людство» почало переосмислювати підходи до навчання в результаті чого утворилися нові форми і засоби навчання. Однією з таких форм є дистанційне навчання, яке тісно пов'язане з новим засобом навчання, а саме електронним посібником.